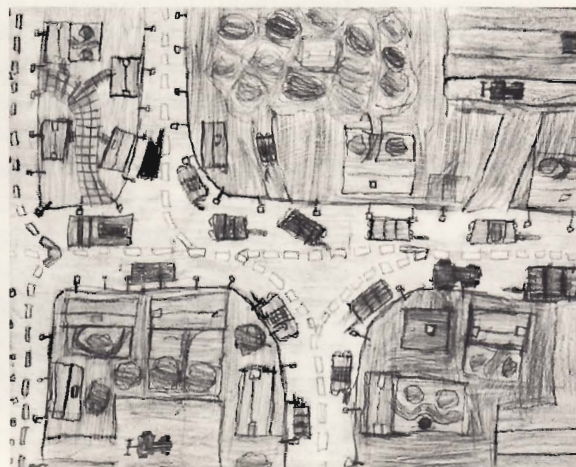

Recht omlaag kijken

De kinderen leren over het verband tussen standpunt en afbeelding

Vogelvlucht, 5 jaar

Vogelvlucht, 6 jaar

onderwerp

als ik een vogel was

techniek

schilderen
of tekenen

formaat

32 × 32 of
25 × 32 cm

Toelichting

De bedoeling van deze eerste les over standpunt is de kinderen los te maken van de voor de hand liggende opzet van een tekening. De meeste onderwerpen worden n.l. van opzij bekeken en getekend waarbij alles op één lijn geplaatst wordt, vaak de onderrand van het papier. In *Ruimte 1* is dit al gerelativeerd en nu gaan we daar dieper op in. Via bovengenoemd onderwerp confronteren we de kinderen bewust met een totaal ander standpunt. Een vogel die door de lucht vliegt, moet de dingen wel heel anders zien dan wij. In de praktijk blijkt het niettemin dat sommige schema's zo dwingend zijn dat de standaard oplossing toch weer boven komt. Bijvoorbeeld bij huizen; het bekende vierkant met de driehoek er boven op is in deze les niet van toepassing maar is kennelijk de enige manier waarop de kleuter een huis kan of wil tekenen. Daarmee kunnen we voor een eerste les rekening houden door het onderwerp aan te passen. We vermijden de bekende schema's. Het recht omlaag kijken van een hoog standpunt zorgt letterlijk en figuurlijk voor een zekere afstand. Je moet nadenken over hoe de wereld er dan uit zal zien.

Afhankelijk van beginsituatie en aanpak van de les kan de techniek variëren van (grof) schilderen tot (fijn) tekenen (zie illustratie).

Begeleiding

Soms levert – zelfs bij een tekenles – een duidelijke en rationele uitleg van het probleem niet dát resultaat op wat je zou verwachten. Alle kinderen begrijpen de opdracht, maar eenmaal aan het tekenen krijgen andere zaken de overhand. Lekker schilderen is nu eenmaal niet zo rationeel. Omdat echter in deze cyclus bij elke les weer een nieuw standpunt aan de orde komt, moeten de kinderen zich toch op het gestelde probleem blijven concentreren. Om dat te bereiken geven we twee manieren om de les aan te pakken.

We structureren de opdracht door niet het hele probleem ineens uit te leggen, maar stap voor stap. Dat kan bijv. in verhaaltrant: Je vliegt, zittend op een vogel, boven een grote, groene grasvlakte. Alle kinderen schilderen nu eerst het hele papier groen, overal even groen. Als iedereen klaar is gaat het verhaal verder. In deze wei ligt een mooie vijver. De klas beschrijft vorm en kleur. Daarna schildert iedereen die vijver. Vervolgens komen nog allerlei zaken in 'beeld' en spelenderwijs ontstaat een beeld vanuit het standpunt van een vogel.

Een andere aanpak is om alles heel erg concreet te maken. Bijv. met behulp van de zogenaamde verkeersmat. Op zo'n mat maken we samen met de kinderen een overzichtelijke, niet te complexe verkeerssituatie. Alle kinderen kijken er om beurten recht bovenop, en beschrijven precies hoe de dingen er dan uit zien.

Vervolgens schilderen ze dit. De leerkracht eist nauwkeurigheid in plaatsing en verhoudingen, maar vooral in aanzicht. Bij vergissingen kan steeds opnieuw gekeken worden. Als je recht op een huisje kijkt, kun je de muren niet zien!

Het spreekt vanzelf dat de techniek aangepast wordt aan de aanpak.

Schilderen is geschikt bij een heel hoog standpunt, omdat je dan weinig detail ziet. Bij iets lager vliegen zie je ook kleinere dingen en er kan dan meer tekenachtig afgewerkt worden (zie illustratie).

onderwerp

gaatje in de vloer

techniek

tekenen

formaat

afhankelijk
van voorstelling

Andere opdracht

Er zit een gaatje in de vloer. Wat zou daardoor te zien zijn? Hier liggen talloze mogelijkheden. Bijvoorbeeld een kamer of een gedeelte daarvan recht van boven gezien.

Voor de kleinsten bijvoorbeeld een ding uit de klas
(zie illustratie fornuisje blz. 12).

Een gedekte tafel met stoelen er omheen is ook
een goede mogelijkheid.

N.B. Deze alternatieve opdracht is bedoeld
als extra oefening in het recht boven op de
dingen kijken. Het verre en hoge is daarbij
even losgelaten.

